

ÅRSBERETNING 2017

HistorieLab

Styrker og udvikler historie- og kulturarvsformidling til elever, pædagoger, lærere og museumsformidlere

*HistorieLab styrker og udvikler historie- og
kulturarvsformidling til elever, pædagoger,
lærere og museumsformidlere*

1. udgave – 1. oplag

© HistorieLab - Nationalt Videncenter
for Historie- og Kulturarvsformidling
2018

ISBN 978-87-93587-10-6

HistorieLab
Stationsvej 14
7300 Jelling

Indholdsfortegnelse

Forord	2
HistorieLab i hele Danmark 2016-2017	3
HistorieLabs 3 programmer omsætter centerets arbejde og resultater i praksis	4
Historie, didaktik og kulturfag	5
Udvikle historie som fag, videreuddanne historielærere og skabe bredt samarbejde	5
Forskningsresultater udmøntes i praksis	5
Inddragende undervisningsforløb og læremidler skaber engagerede elever	7
HistorieLabs aftryk på historieundervisningen	9
Udbredt og anvendt videntcenter	9
HistorieLab i tal 2014-2017	11
Skole og kulturarv	13
Kulmination af viden og status på det tværinstitutionelle arbejde med konferencen 'UD af skolen IND på museet'	13
2017-projekterne: lærende partnerskaber, inspirationshæfte, dansk-tysk museumsnetværk	14
Mere og lettere samarbejde	15
Pædagogisk Kulturlaboratorium	17
HistorieLab skaber forum for videndeling og målrettede redskaber til pædagogerne	18
Pædagogen som kulturformidler	18
Nordisk perspektiv: "Verdensarv i Børnehøjde"	19
Fart og fokus på historie- og kulturarvsformidling til småbørn	19
Bestyrelsen bag HistorieLab	21
Bilag	22
Bibliografi 2014-2017	22

Forord

2017 var på mange måder et år, der stod i historiens tegn. I marts blev 100 året for salget af De Vestindiske Øer markeret, i efteråret var turen kommet til 500 året for reformationen, og både forår og efterår kørte DR's store historiesatsning Historien om Danmark over skærmen med næsten en million seere pr. afsnit.

Men det var også et år, der tydeligt viste, at historien ikke bare er noget, vi fejrer, men at der også altid er noget på spil. Vi drøftede, om Danmark skyldte De vestindiske øer en undskyldning, og om vores selvbillede måske var lidt for rosenrødt, når det kom til slavetiden. Med reformationen gik debatten på, om Luther var årsag til alt godt fra velfærdsstat til frihedsrettigheder, eller om han var en forstokket antisemit. Endelig viste debatten om Historien om Danmark, at historie ikke bare er en opremsning af årstal, men altid er en tolkning, også af nutiden, som andre kan være rygende uenige i.

HistorieLab har i et sådant år bidraget med at bygge bro mellem de aktuelle historiedebatter og historieundervisningen i landets skoler. Vi har udgivet undervisningsbogen "Da Danmark var en slavenation" og mere end hundrede kilder til den del af historien, som led i et forskningsbaseret koncept, der skal understøtte problembaseret undervisning og anspore eleverne til selv at tage stilling til fortidens dilemmaer og problemstillinger. Til Historien om Danmark har vi udarbejdet 12 undervisningsforløb til Kulturstyrelsen, der viser, hvordan serien kan inddrages i undervisningen, og til Reformationsjubilæet har vi udgivet en række undervisningsfilm med tilhørende undervisningsmateriale. Alt sammen med fokus på at vise eleverne, at deres og andres forståelse af fortiden har stor betydning for deres nutid, og at den lære, de skal drage af historien, også er op til dem selv og ikke bare til historikerne.

2017 er også året, hvor vi har indgået et strategisk samarbejde med Professionshøjskolen Absalon for at sikre, at vi i endnu højere grad kan nå ud i hele landet. Sammen med vores samarbejder med Vejle kommune og University College Lillebælt har vi derfor rigtig gode muligheder for en fortsat strategisk videreudvikling af centeret til glæde for historie- og kulturarvsformidlingen til børn og unge i hele landet. Målet er at sikre centerets videreførelse efter 2018, hvor den oprindelige bevilling udløber, således at der også fremover kan være en stærk aktør i skole- og professionsuddannelsesverdenen, der fokuserer på historie og kulturfag og på at styrke kommende generationers historiebevidsthed og deres demokratiske og almene dannelse.

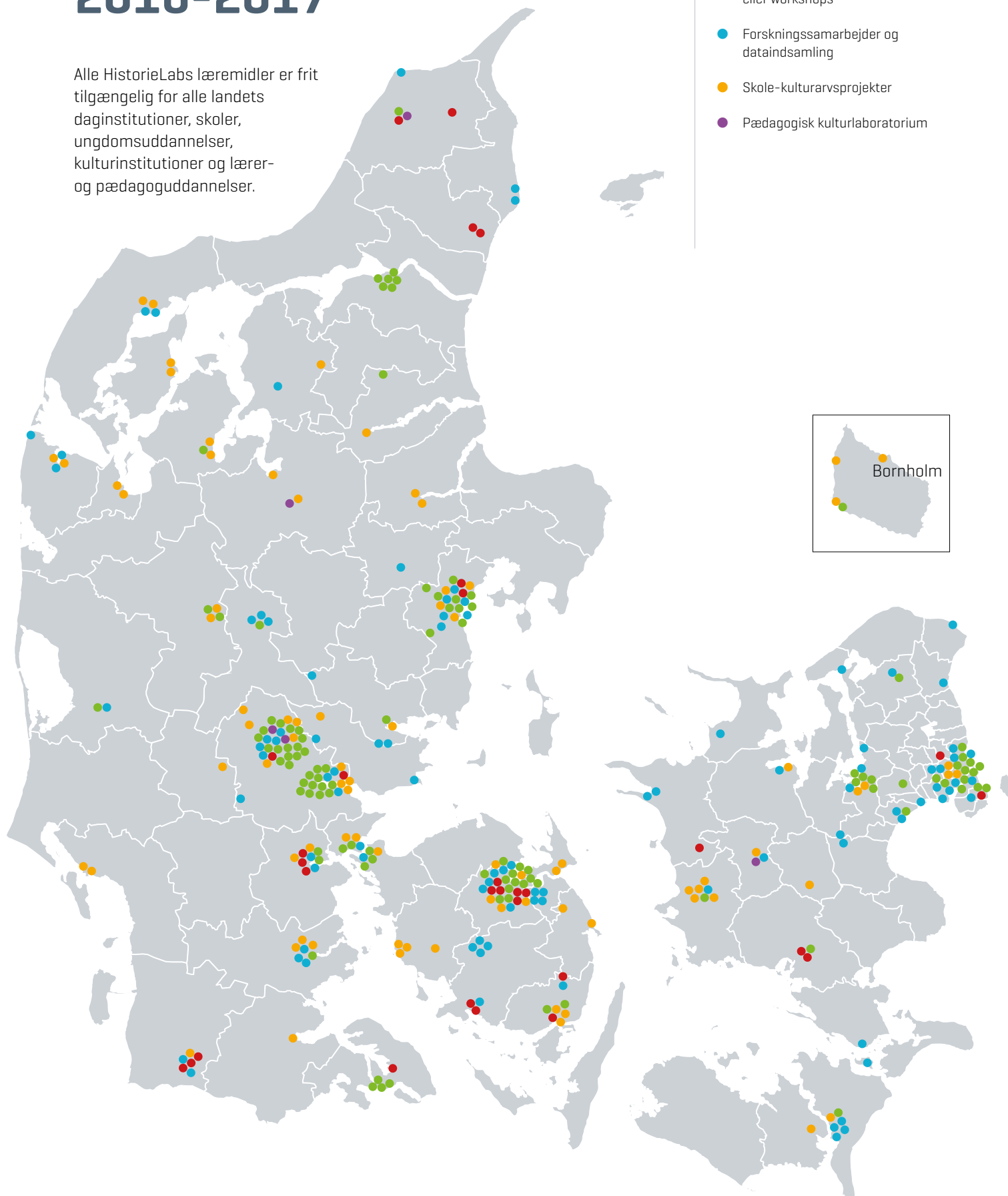
Med venlig hilsen

Peter Yding Brunbech
Centerchef

HistorieLab i hele Danmark 2016-2017

Alle HistorieLabs læremidler er frit tilgængelig for alle landets daginstitutioner, skoler, ungdomsuddannelser, kulturinstitutioner og lærer- og pædagoguddannelser.

- Støtte til udviklingsaktiviteter og konsulenttydelser
- Konferencer, kurser, foredrag, oplæg eller workshops
- Forsknings samarbejder og dataindsamling
- Skole-kulturarvsprojekter
- Pædagogisk kulturlaboratorium

HistorieLabs 3 programmer omsætter centerets arbejde og resultater i praksis

HistorieLabs arbejde er organiseret i tre programmer, som du kan læse mere om i de følgende afsnit af årsberetningen. Samlet set viser vores projekter og aktiviteter et billede af et center, der arbejder bredt på mange platforme, med mange projektyper og med mange samarbejdspartnere. Men alt sammen med den røde tråd, at styrke børn og unges brug af historie og kulturarv. Og altid med et skarpt blik på, at vores arbejde og resultater skal give værdi for aktører i praksis.

Historie, didaktik og kulturfag

- Styrker og udvikler didaktik og metodik i historiefaget og andre kulturfag i grundskolen og ungdomsuddannelserne.

Skole og kulturarv

- Styrker samarbejder mellem uddannelses- og kulturinstitutioner og brugen af alternative læringsrum via udviklingsprojekter og praksisorienteret forskning.

Pædagogisk kulturlaboratorium

- Udvikler samarbejdet mellem børn, pædagoger, pædagoguddannelser og kulturarvsinstitutioner, gennem praksisudvikling og eksperimenterende projekter.

Færdige undervisningsforløb
Forskning og udvikling

Digitale læremidler

Spil og Quiz

Eleverne med Othello app

Konferencer og seminarer

Brug Spilportalen i undervisningen

Virtual Reality i historietimen

Skole- museumssamarbejde i praksis

Historie, didaktik og kulturfag

HistorieLab sikrer en mere levende og elevaktiverende historieundervisning

En af centerets kerneopgaver er at udvikle og styrke historie- og kulturarvsformidlingen til børn og unge. Derfor arbejder HistorieLab målrettet med særligt grundskoleniveauet men også ungdomsuddannelserne og har i samarbejde med historielærere rundt i landet været med til at sikre en bedre og mere inddragende historieundervisning og fået eleverne til at arbejde mere undersøgende og historieskabende.

” Eleverne skal bruge det, de arbejder med i skolefaget til at forstå deres hverdags- og samfundsliv. Men for mange elever er det vanskeligt at se sammenhænge mellem deres livsverden og skolefaget. En elev sagde, at han kun blev en del af historien, hvis han blev general eller statsminister.

JENS AAGE POULSEN, LEKTOR V. HISTORIELAB

Formålet er, at kvalificere elevernes viden om, forståelse for og brug af historie og kulturarv som faktorer, der styrker deres historiske bevidsthed, forståelse af samfund og hverdagsliv og som grundlag for at reflektere over og tage bestik af fremtiden.

Udvikle historie som fag, videreudanne historielærere og skabe bredt samarbejde

I centerets arbejde med at udvikle og styrke historie- og kulturarvsformidlingen er samarbejdet med historielærerne helt centralt. Det indebærer blandt andet, at centeret i samarbejde med undervisere ved læreruddannelsen har været med til at udvikle metodik og didaktik i forhold til undervisningsfaget historie.

Centeret har opkvalificeret og engageret historielærere med henblik på at fremme nye og mere aktiverende undervisningsmetoder og skabt bedre materialer til både grundskoler og ungdomsuddannelser over hele landet.

Desuden har HistorieLab styrket samarbejdet mellem de væsentligste aktører indenfor historiefaget.

Forskningsresultater udmøntes i praksis

Siden centerets opstart i 2014 har HistorieLab opnået en række forskningsresultater, og i 2017 har der særligt været fokus på:

- hvordan elever kan arbejde undersøgende og problemorienteret
- hvordan nærområdet kan inddrages i historieundervisningen
- manglende sammenhæng i historieundervisningen fra grundskole til ungdomsuddannelse og forskellige løsnings-scenarier.

Læremidlet "Da Danmark var en slavenation" fortæller historien om Danmarks rolle i slavehandelen og kolonitiden på De Vestindiske Øer fra 1600-tallet til nu.

HistorieLab har lanceret et digitalt læringsunivers med en online kildebank, der klæder eleverne på til at arbejde problemorienteret i historiefaget.

Forskning i centerregi viser, at historieundervisningen i grundskolen overvejende vægter, at eleverne tilegner sig indholds- eller stofviden og i mindre grad har fokus på, hvordan fortællinger om fortiden bliver til. Historie bliver således kun undtagelsesvis tilrettelagt som et undersøgende og problemorienteret fag, selvom læreplanerne siden 00'erne har foreskrevet dette. I aktionsforsknings- og udviklingsprojektet "Kan elever arbejde problemorienteret med kilder i historie?", som blev gennemført fra 2016-17, og hvor rapporten udkommer i 2018, har vi samarbejdet med historielærere fra ni skoler fra fire af landets fem regioner. Aktionsforskningsprojektet viser, at elever godt kan arbejde undersøgende og historieskabende, når undervisningen tilrettelægges derefter. Erfaringerne fra aktionsforskningsprojektet indgår i et projekt under Århus Universitetsforlags 100 Danmarkshistorier, hvor centeret bidrager med digitale undervisningsmaterialer, blandt andet om slaveriet og Dansk Vestindiske Øer.

HistorieLab har identificeret den udfordring, at historielærere på forskellige niveauer i uddannelsessystemet har begrænset viden om, hvordan historieundervisningen foregår på andre niveauer. Den manglende sammenhæng mellem undervisningen i grundskolen og i ungdomsuddannelserne stod i centrum for forskningsprojektet "Historie på langs

af skoleformer – sammenhænge og progression mellem grundskole og gymnasier" fra 2017. Ud over at afdække udfordringerne stiller rapporten skarpt på, hvilke tiltag man kan implementere for at styrke sammenhængen og i årene fremover. For at styrke sammenhængen yderligere har HistorieLab blandt andet etableret Historiedidaktisk Netværk med medlemmer på tværs af netop grundskolen, ungdomsuddannelserne og læreruddannelsen.

Resultaterne fra centerets forskning indarbejdes i en lang række konkrete undervisningsforløb, opkvalificeringstilbud til historielærere, undervisningsfilm og faglige artikler i centerets historiedidaktiske tidsskrift 'RADAR'. De ydelser og den know-how bliver i stort omfang brugt og efterspurgt af både skoler, ungdomsuddannelserne, kommuner og professionshøjskoler.

HistorieLab er i gang med optagelserne af læringsvideoer til det kommende emne i kildebanken 'Balladen med svenskerne'. Centeret har produceret 28 undervisningsfilm, som er en kreativ formidlingsform, der i langt højere grad inddrager eleverne.

Inddragende undervisningsforløb og læremidler skaber engagerede elever

Læremidler er centralt for undervisningen, og HistorieLab søger gennem læremidler og undervisningsforløb blandt andet at styrke elevernes kompetencer til at tænke historisk, belyse historiske problemstillinger samt styrke kritisk tænkning og problemløsning.

Med 96 undervisningsforløb, 28 undervisningsfilm og et større antal online læremidler har HistorieLab henover årene understøttet en mere kreativ og nytænkende måde at undervise på, som i langt højere grad aktiverer og inddrager eleverne, hvilket netop gør det nemmere for eleverne at se sig selv som del af historien.

HistorieLab indgik i 2017 en samarbejdsaftale med professionshøjskolen Absalon. Opstartsprojektet i samarbejdet er "Historier om mit sted" - et skolebaseret udviklingsprojekt med fokus på inddragelse af nærmiljøet i historieundervisningen sammen med lærere fra 15 skoler fra Odense, Roskilde og Vejle kommuner. Flere projekter er på vej og fortsætter i 2018.

Herudover har centeret udviklet eller bidraget til udviklingen af en række andre undervisningsforløb og læremidler. Det gælder blandt andet sitet og læremidlet "Omtanke online", der fokuserer på antiradikalisering, og som er udarbejdet af UC-Syd. I forbindelse med reformationsjubilæet 2017 har HistorieLab deltaget i udviklingen af flere undervisningsforløb og videobaserede læremidler. På et mere overordnet niveau har HistorieLab i årenes løb haft generel fokus på at udvikle spil og undersøge spils potentialer i undervisningen - et område som en af centerets ph.d.-studerende også forsker i.

” Som sidste gang ønsker jeg hele dagen, at alle mine historiekolleger var med. Får en kuffert fuld af redskaber, ideer og muligheder med hjem. Tusind tak for en fantastisk dag

HistorieLabs formidlingskonference 2017 med 150 deltagere bød på inspirerende foredrag med udenrigskorrespondent, Simi Jan, og kreative workshops med eksempelvis Virtual Reality.

VI ANBEFALER Top dilemmaer lige nu!

Hvem var du i 1970'erne?
I 1970'erne var der tre helt klart opdelte smøkketsgrupper. Hvilken gruppe ville du have hørt til? Find svaret her!

Læs om dilemmaspil

Krig eller fred?
Året er 1914. Du er kejser af Østrig-Ungarn. Der har været fred i Europa så længe nogen kan huske, men er det begyndt at ulme på Balkan. Skidt skal der store og afgørende beslutninger

Læs om

Dilemma spillet.

HistorieLab producerer en række online læremidler i form af undervisningsforløb, spil og quiz'er. I 2017 lancerede centeret blandt andet Dilemmaspillet, som er en online læringsplatform, hvor brugere bygger, deler og spiller historiske dilemmaspil.

På festivalen Historiske Dage i Øksne hallen kårede HistorieLab vinderne af Otur-app-konkurrencen 'Bedste tur på vores sted'. Tre skoleklasser havde på kreativ og lærerig vis inddraget lokalområdet under overskrifterne 'Skjern A og historiske hotspots', 'Amager halslug' og 'Historiske bygninger i Lemvig'.

HistorieLabs aftryk på historieundervisningen

Centeret har styrket historielærernes muligheder for at finde nye måder at undervise på og været med til at synliggøre, at der er andre måder at undervise på. Med centerets kurser, seminarer og konferencer er mulighederne øget markant for at udvikle historieundervisningen, og som institution er HistorieLab blevet en vigtig aktør for udviklingen af grundskolelærernes fagdidaktiske kompetencer.

I 2017 begyndte det A. P. Møller støttede videreuddannelsesforløb "Sammen om historie", hvor 200 lærere fra mere end 86 skoler og 9 kommuner deltager i formel videreuddannelse. HistorieLabs medarbejdere fungerer som undervisere og følgeforskere på projektet.

'Sammen om historie' er et nyskabende videreuddannelsesdesign. Projektet kombinerer opkvalificering af historielærere med inddragelse af samarbejde med kulturinstitutioner, der sikrer en lokal forankring på skolen og i lokalområdet. Projektet er støttet med midler fra A.P. Møller Fondens Folkeskole donation.

HistorieLabs medarbejdere deltager desuden i en bred vifte af formidlingsinitiativer med over 120 forskellige aktiviteter fordelt på konferencer, foredrag og workshops siden opstarten i 2014. Igen i 2017 afholdt centeret sin årlige formidlingskonference med knap 150 deltagere og har sammen med Center for Undervisningsmidler stået for arrangementet Historielærernes Dag, som i 2017 var så populært, at det blev holdt både i Jelling og i Roskilde. Af andre initiativer kan nævnes Historiedidaktisk netværks årskonference, som HistorieLab har afholdt sammen med en række af de historiefaglige organisationer i Danmark.

” Man kan måske godt kalde det her en opvågning, fordi man lige pludselig lægger mærke til en hel masse ting – 'det jo også historisk' – historien er over alt. Det er ligesom at træde ind i en verden, hvor man lige pludselig ser en masse ting. Det er ikke noget, man kan måle eller veje eller noget, der kræver et halv års uddannelse mere – nu er vi i gang – og så er det bare en rejse, vi selv er på og kan udvikle os.

DELTAGER PÅ VIDEREUDDANNELSEN I KOLDING, FORÅR 2017.

I den for forskning, har centeret desuden arrangeret historiedidaktiske sessioner på konferencen NoFa6 (Nordisk Fagdidaktik) i Odense i maj 2017 og på Nordisk Historikermøde i Aalborg i august 2017. HistorieLab redigerede og udgav i samarbejde med Aalborg Universitetsforlag fagfællebedømte historiedidaktiske artikler til Nordisk Historikermøde.

I løbet af 2017 har centerets medarbejdere skrevet flere fagfællebedømte og formidlingsrettede artikler til såvel analoge som netbaserede udgivelser. Derudover fungerer medarbejderne som instruktører på flere kurser ved Center for Undervisningsmidler, pædagogikumforløb, kurser for historielærere på ungdomsuddannelserne, gæstelærere for skolers faggrupper og på læreruddannelsens undervisningsfag historie.

Udbredt og anvendt videncenter

På området historie, didaktik og kulturfag har HistorieLab i årenes løb etableret sig som det stærkeste historiedidaktiske miljø i Danmark med tætte kontakter til tilsvarende nordiske miljøer. Der er iværksat en række praksisrettede forsknings-, udviklings- og formidlingsprojekter. Der er etableret mange kontakter til kommuner, skoler, lærere, andre professionshøjskoler og forskningsinstitutioner. Centerets medarbejdere tages med på råd og giver oplæg, når nye læreplaner skal udarbejdes eller de eksisterende justeres.

HistorieLabs arbejde på grundskoleniveau har således løftet kvaliteten i historieundervisningen og bidraget til et kompetenceløft blandt historielærerne.

Centeret er et kendt og anvendt videncenter, hvis undervisningssites i 2017 blev besøgt over 200.000 gange af mere end 30.000 brugere.

HistorieLab
har lanceret

RADAR – Historiedidaktisk Tidsskrift

Et online tidsskrift
som allerede nu har over
10.000 læsninger af
artiklerne.

RADAR
Historiedidaktisk Tidsskrift

HistorieLab i tal 2014-2017

Udgivelser

	Antal
Bidrag til rapporter, bøger og læremidler	23
Rapporter, bøger og læremidler	19
Artikler og lærervejledninger	66

Større online læremidler og spil

Undervisnings-site om slaveriet og Dansk Vestindien

Plantageejerne: klasserumsspil

Otur app

Dilemmas-pillet.dk: platform til udvikling af dilemmaspil

Spilportalen med historiske minispil

4 Massive open Online Courses (MOOC)

Undervisnings-site om Grundlovens historie

Undervisnings-site: Den sønderjyske historiekanon

Tidslinjespillet

96 undervisningsforløb

28 undervisningsfilm

Konferencer/seminarer i samarbejde med andre

Antal deltagere

Session på Nordisk Historikermøde [2017]	10
Session på The 6th NoFa-conference [2017]	50
Historielærernes Dag, Jelling [2017]	147
Historielærernes Dag, Roskilde [2017]	81
Børn, kulturarv og museer: studenterseminar [2016]	70
Historielærernes dag [2016]	44
Museet i den åbne skole [2016]	67
Arkiverne i den åbne skole [2016]	98
2 arkivseminarer [2016]	55
Museet i skolen og skolen i museet [2015]	43
IT i historie og samfundsfag [2015]	-
Historielærernes dag [2015]	-
Samarbejde mellem museer og daginstitution [2015]	-

Foredrag, oplæg og workshops

Antal

Gymnasieworkshops (ca. 290 deltagere)	29
Foredrag og oplæg	80

Deltagelse i messer

11

Konferencer, kursus, seminarer og workshops

Egne konferencer

Antal deltagere

Ud af klassen – Ind på museet [2017]	107
Ømtålelig historieundervisning [2017]	150
Historiske scenarier i undervisningen [2016]	143
Børn, kulturarv og museer [2016]	65
Museet i den åbne skole [2016]	65
Migration før og nu [2016]	30
Seminar: Hvordan udvikler vi samarbejde mellem museer og daginstitutioner? [2015]	46
Historiebrug i og udenfor skolen [2015]	-
Åbningssymposium [2014]	-

Historielab online

Historielab.dk	Over 200.000 gange besøges historielab.dk årligt af mere end 30.000 besøgende
RADAR – historiedidaktisk tidsskrift	Over 10.000 læsninger af RADAR's artikler
Nyhedsbrev	Knap 1000 abonnenter

Større igangværende eller afsluttede projekter

Antal deltagende institutioner

KULT	16
Historier om dit sted	15
Sammen om historie	19
GYMuSKO	9
Learning Museum genbesøgt	-
Verdensarv i børnehøjde	1
Kulturfag i den åbne skole	11
Museet i den åbne skole	48
100 danmarkshistorier og problemorienteret undervisning	13
Nye Veje	7
Nordmus	9
Historiefaget på langs	-
Almen kulturfagsdidaktik	3
H.C. Andersen som generisk eksempel på lokal kulturarv	2
Kulturrøgsækken	8
Netværk af partnerskabsskoler	39
Aktionsforskningsprojekt	3
PædMatMus	2

Antal understøttede projekter

Minipulje til projektunderstøttelse	12
Eksterne udviklingsprojekter med støtte	13

Presseomtale

HistorieLabs omtale i dag- og fagblade	402
HistorieLab interview radio og tv	48

Medlemskaber og netværk

Dansk Historisk Fællesråd
Historiedidaktisk netværk
Fagenes samspil netværk
Forskernetværk om forebyggelse af ekstremisme og radikalisering
Forskningsenhed Åben Skole DPU
Organisationen Danske Museer

Skole og kulturarv

Uddannelses- og kulturinstitutionssamarbejde styrker og udvikler elever, lærere og museumsformidlere

Der er mange fordele ved et tættere samarbejde mellem skoler, kulturinstitutioner og uddannelser. Men skal de udnyttes, kræver det, at der bliver bygget bro imellem skole og kulturinstitution, så samarbejdsmulighederne og fordelene bliver synlige. HistorieLab har bidraget til at styrke grundlaget for, at skoler og kulturinstitutioner kan samarbejde, og gjort det nemmere at få et samarbejde op at stå.

Centeret arbejder målrettet på at gøre det synligt, hvilke muligheder og potentialer der ligger i, at to så vigtige institutioner indgår samarbejde med hinanden. For det er ikke bare skolen, der løfter ansvaret for børn og unges dannelse – det gør kulturinstitutionerne også. Centerets forskning viser, at når skole og museum mødes og udvikler museumsforløb til eleverne, så opstår der et større engagement ikke bare hos eleverne, men også lærere og museumsformidlere bliver i højere grad motiveret, og det tilsammen giver både den personlige og faglige udvikling et stort ryk.

Kulmination af viden og status på det tværinstitutionelle arbejde med konferencen 'UD af skolen IND på museet'

Igennem 22 projekter og et bredt spænd af aktiviteter har HistorieLab siden 2014 arbejdet på at styrke det tværinstitutionelle samarbejde og øge kvaliteten i formidlingen via tre strategiske indsatsniveauer:

- Et udviklings- og læringsperspektiv, der fokuserer på kulturinstitutionens potentialer som alternativt lærings- og dannelsesrum for eleven og læreren.
- Et institutionelt perspektiv, der fokuserer på samarbejdet og samarbejdsformer mellem skole og kulturinstitution.
- Et sektorperspektiv, der fokuserer på, hvorledes det overordnede samarbejde mellem uddannelsessektor og kultursektor kan styrkes på landsplan.

- 2017 var derfor også året, hvor HistorieLab høstede resultaterne af forskningsarbejdet og samlede erfaringerne fra de mangeartede partnerskabs- og samarbejdsprojekter, der rækker bagud fra 2014 og frem til i dag.

Det kulminerede med skole-kulturkonferencen 'UD af klassen IND på museet' på Comwell i Århus, hvor over 100 deltagere fra uddannelses- og kulturinstitutioner, forskere, politikere og praktikere i 2 dage gik i dybden med erfaringer, diskuterede potentialer og udfordringer, netværkede og blev klædt bedre på i workshops.

'Brug dit museum' er et inspirationshæfte til skoler og museer. Heri får lærere inspiration til at bruge de omkringliggende museer i deres undervisning og museerne får inspiration til at tilrettelægge forløb for skolerne. Bag udgivelsen står Nationalmuseet i samarbejde med HistorieLab som led i projekt 'Nye Veje'.

Konferencen satte fokus på status for samarbejder siden folkeskolereformens ikrafttræden og bidrog til at pointere og synliggøre de potentialer både læringsmæssigt, organisatorisk og samfundsmæssigt, der er i samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner.

2017-projekterne: lærende partnerskaber, inspirationshæfte, dansk-tysk museumsnetværk

Med projekter som 'Museet i den åbne skole', 'GYMuSKO - nyt koncept inden for tværfagligt samarbejde' og 'Nye Veje - bæredygtige undervisningskoncepter og lærende partnerskaber' spænder feltet bredt henover 2017, men med et grundlæggende fokus omkring hvordan uddannelses- og kulturinstitutioner får et samarbejde op at stå.

Læringspotentiale i partnerskaber og kommuners vigtige rolle

I forlængelse af det nationale projekt Museet i den åbne skole udgav HistorieLab i 2017 følgeforskningsrapporten 'Museet i den åbne skole - Læring fra partnerskabers udvikling af undervisningsforløb med anbefalinger til museer, skoler og kommuner'. Rapporten belyser læringspotentialet i sådanne partnerskaber og kommunernes rolle i implementeringen af Åben-Skole-initiativer.

” Det har været givende for mine elever, at de blev inddraget i den innovative proces med at udvikle undervisningsmateriale til andre elever. Det har givet ejerskab og en ”overbygning” på deres egne oplevelser og læring på museet.

LÆRER I PROJEKT MUSEET I DEN ÅBNE SKOLE

Skole og kulturinstitutioner arbejder i 8 eksterne projekter støttet af HistorieLab med partnerskaber omkring udvikling af undervisningstilbud. Disse 8 nytænkende projekter er i 2017 afsluttet og bidrager til HistorieLabs videre fokus på lærende partnerskaber mellem skoler og kulturinstitutioner.

Sådan bruger du museet

Et andet nationalt projekt, Nye Veje, som HistorieLab har deltaget i sammen med Nationalmuseet, blev i 2017 afsluttet med udgivelse af publikationen 'Brug dit museum!', der fungerer som et inspirationshæfte til skoler og museer i forhold lærende partnerskaber, og hvordan lærerne på egen hånd kan bruge omkringliggende museer i deres undervisning og give museerne indblik i, hvordan de kan stille forløb til rådighed for skolerne. I forbindelse med projektets afslutning blev der afholdt seminar for at sikre, at den viden, projektet og inspirationshæftet rummer, bliver delt og omsat i praksis.

Grundskole, gymnasium og museum indgår samarbejde

Lærende partnerskaber er i det fortsatte arbejde et vigtigt område for HistorieLab, og det går igen i projektet 'GYMuSKO', hvor grundskoler og ungdomsuddannelser samarbejder på museer. I 2017 afsluttes GYMuSKO-pilotprojektet og med erfaringer og evalueringer herfra videreføres og videreudvikles projektet med flere deltagere i 2018/19.

Dansk-tysk museumsnetværk

Siden 2016 har HistorieLab deltaget i det 3-årige projekt 'NORDMUS'. Et dansk-tysk regionalt museumsnetværk, der er støttet af Interreg Europe. Projektet skal etablere et dansk-tysk museumsforbund som en platform for museumsamarbejde i den sydvestlige del af Østersøområdet. HistorieLab deltager blandt andet med en undersøgelse af frivillighed på museer på tværs af grænsen. De foreløbige resultater fra undersøgelsen blev i december 2017 præ-

senteret i Oldenburg i Holstein for projektets deltagere, og arbejdsprogrammets endelige output i form af rapport, artikel og folder udarbejdes i 2018.

Læreruddannelsernes samarbejde med kulturinstitutioner

I 2017 udgav centeret sammen med NCK Nordisk Centrum for Kulturarvspædagogik rapporten 'Learning Museum Genbesøgt'. På et overordnet sektor- og institutionsniveau undersøger rapporten læreruddannelsernes samarbejde med kulturinstitutioner. Rapporten beskæftiger sig med praktik- og praksismuligheder på museerne for læreruddannelser, og den giver ny viden om, hvordan samarbejdet mellem professionshøjskoler og kulturinstitutioner kan styrkes yderligere, samt hvilke udfordringer det tværinstitutionelle og -sektorelle samarbejde står overfor.

I 2018 fortsætter vi samarbejdet med NCK og andre nordiske aktører fra Norge og Finland gennem projektet 'Museums and Education in the North', der undersøger og sammenligner nationale skole-kultur samarbejdsmetoder og -erfaringer i de nordiske lande.

Mere og lettere samarbejde

HistorieLabs indsats på skole-kulturarvsområdet bidrager til at udvikle en samarbejdskultur, hvor både skole og uddannelsesinstitutioner får styrket deres muligheder for at samarbejde med kulturinstitutionerne. Siden 2014 er samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner styrket, og det er blevet lettere at etablere tværinstitutionelle samarbejder.

I 2017 har centeret haft fokus på, hvordan **nærområdet** kan inddrages i historieundervisningen – blandt andet gennem en samarbejds-aftale med professionshøjskolen Absalon og opstartsprojektet 'Historier om mit sted.

Det er nemt at inddrage lokalområdet, fordi det er tilgængeligt lige udenfor klasse-værelset, og det giver eleverne en langt mere aktiverende oplevelse af at være del af historien.

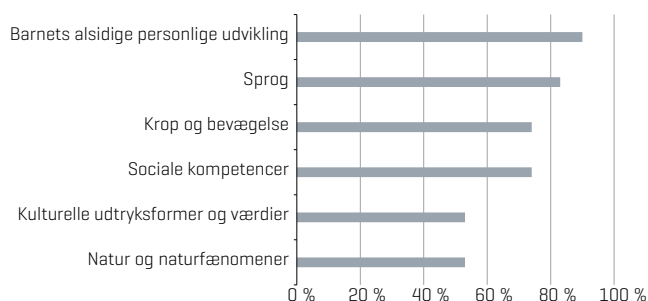
Foto: Esbjerg Kunstmuseum

Pædagogisk Kulturlaboratorium

Engagerede pædagoger skaber nysgerrige børn og læring

Førskoleområdet er ofte overset, både når det kommer til samarbejder med kulturinstitutionerne, og når det gælder formidling af historie og kulturarv til børn. Undersøgelser fra Danmarks Evalueringsinstitut viser, at lærerplanstemaet "Kulturelle udtryksformer og værdier" reelt ofte bliver ned-

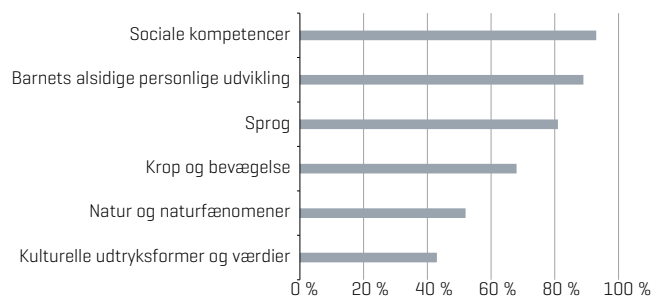
prioriteret i det pædagogiske arbejde i institutionerne. Institutionsledere udtrykker blandt andet, at personalet mangler "faglig kompetence og interesse" for området. HistorieLab har siden 2015 arbejdet for at øge fokus på børns møde med historie og kulturarv på førskoleområdet

Figur 6
I hvilken grad vurderer du samlet set, at personalet har faglige kompetencer til at arbejde med de forskellige læreplanstemaer? Andel af institutionslederne, der har svaret "I høj grad"

Kilde: EVA's undersøgelse blandt institutionsledere af dagtilbuds arbejde med natur og naturfænomener.

Natur og naturfænomeneri dagtilbud
Stærke rødder og nye skud 2015

Figur 7
Hvordan vil du karakterisere personalets interesse for at arbejde med de forskellige læreplanstemaer? Andel af institutionslederne, der har svaret, at personalet i høj grad har interesse for at arbejde med læreplanstemaet

Kilde: EVA's undersøgelse blandt institutionsledere af dagtilbuds arbejde med natur og naturfænomener.

Natur og naturfænomeneri dagtilbud
Stærke rødder og nye skud 2015

I KULT-projektet besøger Grangård daginstitution Give Egnens Museum. Projektet er en del af Kulturministeriets strategier for børn og unge og der samarbejdes med både kunstnere, professionelle kulturformidlere og daginstitutioner og pædagoger fra 9 kommuner.

og i de yngste klasser i grundskolen. De konkrete mål er at styrke det faglige samarbejde mellem pædagoger og kulturarvsinstitutioner gennem netværksdannelser og samarbejdsrelationer. Gennem et samarbejde med pædagoguddannelsen bidrager centeret også til at øge disse uddannelsers videns- og forskningsbaseret på området.

HistorieLab skaber forum for videndeling og målrettede redskaber til pædagogerne

I 2017 udkom antologien "Børn, kulturarv og Museer" på baggrund af en landskonference, der blev afholdt i Jelling i slutningen af 2016. Konferencen viste tydeligt, at der var et stort behov for at videndele mellem museernes kulturarvsformidlere og dagtilbudspædagoger.

Desuden har der manglet redskaber, som pædagogerne kan implementere i arbejdet med kulturarvsformidling i daginstitutionen. Her har HistorieLab arbejdet fokuseret på at udvikle "før-under-efter-metoden", som styrker børnehagens samarbejde med museet, så de i fællesskab først kan forberede, så opleve og endelig efterbearbejde et besøg.

Metoden er anvendt til at udvikle en række partnerskaber mellem børneinstitutioner og kulturinstitutioner med fokus på videndeling og erfaringsudveksling. Metoden er blandt andet brugt i et af Kulturmuseet Spinderihallernes tilbud til daginstitutionerne, nemlig Tidsrejsen, der er udarbejdet sammen med pædagogstuderende fra Pædagoguddannelsen i Jelling, to dagtilbud i Vejle Kommune og HistorieLab. Tidsrejsen er et eksempel på metoder til inddragelse af

kulturhistorie i det pædagogiske arbejde, hvor metoderne forinden er afprøvet i et samarbejde mellem pædagoger og museumsformidlere. Pædagogernes ekspertise om børnegrupper og børns udvikling sammen med museumsformidlernes viden om kulturhistorie forener således et kulturhistorisk tilbud - målrettet børn i alderen 3-6 år.

Forløbet Tidsrejsen blev fra september 2017 udbudt som et gratis permanent tilbud til alle børnehaver i Vejle Kommune, og i alt 270 børn har indtil nu været på 'Tidsrejse'.

Pædagogen som kulturformidler

På landsplan deltager HistorieLab i samarbejdsprojektet KULT, hvor pædagogen skal klædes på til at blive bedre kulturformidlere, og hvor der udvikles nye koncepter, så kunst, kultur og kulturarv i højere grad kan blive en fast del af institutionernes hverdag i hele landet.

” Hvad har været den største gevinst af KULT samarbejdet: *Betydningen af formidling i et samarbejde med museet. Tiden er vores modstander men hvis vi tænker kultur ind som en del af barnets udvikling bliver det en gevinst.*

PÆDAGOG I KULT-PROJEKTET

Monumentområdet i Jelling inviterer til leg med det åbne terræn, højene, Trelleborghusene og palisadeforløbet. Legekataloget 'Rend og Hop' er udarbejdet med øje for det konkrete udendørs-miljø, og de muligheder det giver for at lege med både historieformidlingen og matematikken for de 3-6 årige.

REND OG HOP

på Jellingmonumenterne

– Matematiklege til legesyge børn og voksne

KULT-projektet er initieret af Kulturstyrelsen for at styrke kompetenceudviklingen hos uddannelser og institutioner, og det gennemføres af et konsortium bestående af Professionshøjskolen Absalon samt Kulturprinsen i Viborg, University College Lillebælt og University College Nordjylland. Projektet gennemføres i samarbejde med en række daginstitutioner i 9 kommuner og afsluttes i 2018 med en konference, e-bogsmaterialer og en slutrapport.

Nordisk perspektiv: "Verdensarv i Børnehøjde"

Pædagogisk KulturLab gennemførte i 2017 på tredje år et pædagogisk forløb med 60 pædagogstuderende fra Jelling Pædagoguddannelse: I 2015 hed det PædMus, 2016 Pæd-MatMus og i 2017 Verdensarv i Børnehøjde.

Hver gang er det sket i samarbejde med lokale museer og i 2017 altså med særligt fokus på "Verdensarv i Børnehøjde" og i samarbejde med Kongernes Jelling, Nationalmuseet. I forlængelse heraf bliver "Verdensarv i Børnehøjde" også et af temaerne på 2018-konferencen for de nordiske verdensarvssteder, der bliver afholdt i Jelling og Christiansfeld i september 2018. Temaet understøttes af HistorieLab via et udviklingsprojektet i foråret 2018, der inddrager skoler og kulturinstitutioner i Vejle, Kolding og Billund Kommuner.

Fart og fokus på historie- og kulturarvsformidling til småbørn

Sammen med de forskellige projektpartnere er det lykkedes HistorieLab at få skabt synlighed omkring førskoleområdet i samarbejdet med kulturinstitutionerne, og når det gælder at inddrage børn i førskolealderen i formidlingen af kultur, kunst og kulturarv.

Med målrettede tilbud og indsatser skræddersyet til det pædagogiske personale og kulturarvsformidlere har centeret samarbejdet med 30 dagtilbud og 30 kulturarvsinstitutioner i hele landet og tydeligt udfyldt et hul med målrettede undervisningsmaterialer, der nu i stigende grad efterspørges.

HistorieLab styrker samarbejdet mellem dagtilbud og kulturarvsinstitutioner og har gjort både pædagoger og kulturarvsformidlere dygtigere til at samarbejde og gjort potentialerne i et sådant samarbejde langt mere synligt. Centerets erfaringer giver et klart billede af, at engagerede pædagoger skaber nysgerrige børn, når læring foregår samsende og legende i børnehøjde.

Kompetencedækning for historiefaget er fra 2014 til 2017 steget fra 57% til 70%, og historielærere i Danmark har fået bedre mulighed for at udvikle deres historieundervisning. Det har HistorieLab bidraget afgørende til gennem:

- knap 200 lærere fra mere end 86 skoler og 9 kommuner der deltager i formel videreuddannelse via HistorieLabs 'Sammen om historie'
- 109 workshops og foredrag
- 107 skriftlige produktioner fordelt på læremidler, forskningsrapporter, artikler og bidrag til bøger eller rapporter
- 110 online læremidler og færdige undervisningsforløb.

Bestyrelsen bag HistorieLab

Bestyrelsen udstikker retningen for HistorieLab og har til opgave at arbejde for at sikre centerets økonomi på sigt.

Bestyrelsens medlemmer:

- Per B. Christensen [Formand for bestyrelsen og tidligere Børne- og Kulturdirektør, Næstved Kommune]
- Niels Ågesen [Kommunaldirektør, Vejle Kommune]
- Erik Knudsen [Rektor for University College Lillebælt]
- Nils M. Jensen [Direktør for Organisationen af Danske Museer]
- Camilla Wang [Rektor for Professionshøjskolen Absalon]
- Rane Willerslev [Direktør for Nationalmuseet]

Tidligere medlemmer:

- Stig Miss [Direktør, Thorvaldsens Museum]
- Mikkel Hemmingsen [Tidligere Regionsrådsdirektør, Region Syddanmark]
- Johannes Due [Tidligere formand for bestyrelsen]
- Per Kristian Madsen [Forhenværende Museumsdirektør, Nationalmuseet]
- Inge Adriansen [Tidligere Museumsinspektør emeritus/souschef, Sønderborg Slot]

Bilag

Bibliografi 2014-2017

Rapporter, bøger og læremidler

Andersen, M. F., Steensen, S. C. [red.], Museet i den åbne skole: Praksismanual for samarbejde mellem museum, skole og kommune. [1. udg.] Museet i den åbne skole.

Bjerre, L. I., Hyllested, T., Poulsen, J. A. [2014] Hvad skal vi med skolen? – om samfund og skole før, nu og i fremtiden, 4.-6. klasse. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Bjerre, L. I., Hyllested, T., Poulsen, J. A. [2014] Hvad skal vi med skolen? – om samfund og skole før, nu og i fremtiden, 7.-9. klasse. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Bjørn, A. R. [red.] Årsberetning (2014-2015) HistorieLab: Landets stærke historiedidaktiske miljø. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Bjørn, A. R. [red.] Årsberetning (2016) HistorieLab: En central aktør i dansk historieformidling. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Brunbech, P. J. Y., & Poulsen, J. A. [2015]. Rapport: Undersøgelse af årsager til lav kompetencedækning i historiefaget.

Christensen, M. N., & Larsen, L. K. [2017]. Rend og Hop på Jelling-monumenterne: Matematikleje til legesyge børn og voksne. [1. udg.] HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Hyllested, T. & Seligmann, T. [red.]. [2015]. Museerne og de yngste medborgere: Et udviklingsprojekt mellem pædagoguddannelser og museer. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Kiilerich, M. V., & Olesen, M. B. [red.] [2016]. Laboratorium for børne-kulturformidling. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Knudsen, G. L., & Olesen, M. B. [2017]. Museet i den åbne skole: Læring fra partnerskabets udvikling af undervisningsforløb med anbefalinger til museer, skoler og kommuner. [1. udg.] HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Knudsen, H. E., & Christiansen, R. [2015]. Fagdidaktik i historie. Frydenlund.

Knudsen, H. E., & Ebbensgaard, A. [2017]. Historiefaget på langs af skoleformer – sammenhænge og progression mellem grundskole og gymnasier. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Olesen, M. B., & Knudsen, H. E. [2016]. Samarbejdsmodel for skole og museum: Fattiggård eller fjendeland. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Peters, R. L. A., Brunbech, P. J. Y., Poulsen, J. A., & Sørensen, C. L. [2016]. Da Danmark var en slavenation: Om slaveriet og De Vestindiske Øer fra 1600-tallet til nu. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Peters, R. L. A., Ebbesen Nielsen, L., & Søgaard Thellesen, M. [2016]. Niemals vergessen: Vergangenheitsbewältigung 1945 bis heute. Aarhus: Systime.

Petersen, N., & Poulsen, J. A. [2015]. Hvem skal bestemme? – om grundlov og demokrati før, nu og i fremtiden. [1. udg.] HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Petersen, N. [2016]. History Makers: – et pilotprojekt om designtænkning og digital fabrikation i historieundervisningen. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Poulsen, J. A. [red.], Petersen, N. [red.], Knudsen, H. E., Bjerre, L. I., Nielsen, A. P., Aaby, H., Andersen, T. [2015]. Forenklede Fælles Mål i historie: – en håndsrækning. [1. udg.] HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Poulsen, J. A., & Knudsen, H. E. [2016]. Historiefaget i fokus: dokumentationsindsatsen. [1. udg.] HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Poulsen, J. A., & Pietras, J. [2016]. Historiedidaktik: mellem teori og praksis. [1. udg.] Danmark.

Bidrag til rapporter, bøger og læremidler

Bjerre, L. I., Knudsen, H. E., Poulsen, J. A., & Petersen, N. [2015]. Historiebrug. I Forenklede Fælles Mål i historie: – en håndsrækning [s. 57-69]. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Brunbech, P. J. Y. [2014]. 1800 Danmark i overblik. I Danmark bliver Danmark – Krig, damp og genier i 1800-tallet. Aarhus Universitetsforlag.

Brunbech, P. J. Y. [2014]. 1834 Stænderforsamlinger. I Danmark bliver Danmark – Krig, damp og genier i 1800-tallet. Aarhus Universitetsforlag.

Brunbech, P. J. Y. [2014]. 1848 Treårskrigen. I Danmark bliver Danmark – Krig, damp og genier i 1800-tallet. Aarhus Universitetsforlag.

Brunbech, P. J. Y. [2014]. 1900 Danmark i overblik. I Danmark bliver Danmark – Krig, damp og genier i 1800-tallet. Aarhus Universitetsforlag.

Brunbech, P. [2015]. Quizzer i undervisningen. I Universitetspædagogiske praksisser [s. 195-215]. Samfundslitteratur.

Brunbech, P. J. Y. [2016]. 1900 Overblik. I Danmark bliver moderne 1900-1950. Aarhus Universitetsforlag.

Brunbech, P. J. Y. [2016]. Danmark bliver moderne 1950 Overblik. I Danmark bliver moderne 1900-1950. Aarhus Universitetsforlag.

Brunbech, P. J. Y. [2017]. Hjælp til Etiopien. I M. Fink-Jensen, & B. Nygaard [red.], 50 begivenheder: Højdepunkter i verdenshistorien [s. 269-274]. Aarhus Universitetsforlag.

Christensen, M. N., & Larsen, L. K. [2017]. Kassetænkning. I M. Byriel-Thygesen, & M. B. Olesen [red.], Brug dit museum! National Museum of Denmark.

Christensen, M. N., & Larsen, L. K. [2017]. Rend og hop på Jelling-monumenterne: Pædagogstuderende udvikler matematiklege for aldersgruppen 3-6 år. I B. Pécseli [red.], Børn, kulturarv og museer [1.udg., Bind 1, s. 1-94]. [9]. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Knudsen, H. E. [2017]. Kvalificeret og funktionel tilgang til kilder og kildekritik. I Historiedidaktik Forlaget Columbus.

Larsen, L. K. [2015]. Pædagoguddannelsen skal afprøve nye muligheder. I T. Hyllested, & T. Seligmann [red.], Museerne og de yngste medborgere: Et udviklingsprojekt mellem pædagoguddannelser og museer [s. 23-26]. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Peters, R. L. A. [2017]. Konspirationsteorier og alternative forklaringer i historieundervisningen. I Historie - didaktik, dannelse og bevidsthed: Rapporter til det 29. Nordiske Historikermøde, bind 1 [1.udg., Bind 1, s. 165-193]. [6] [Studier i Historie, Arkiver og Kulturarv / Studies in History, Archives and Cultural Heritage [vol. 6]]. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Petersen, N., Knudsen, H. E., Poulsen, J. A., & Bjerre, L. I. [2015]. Kildearbejde. I Forenklede Fælles Mål i historie: - en hånds-rækning. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Petersen, N. [2017]. Historie i samspil med andre fag: AT og studieretningstøning. I Historiedidaktik Columbus.

Poulsen, J. A., Knudsen, H. E., Bjerre, L. I., & Petersen, N. [2015]. Hvad sker der med historie? I Forenklede Fælles Mål i historie: - en hånds-rækning [s. 11-20]. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Poulsen, J. A., Knudsen, H. E., Bjerre, L. I., & Petersen, N. [2015]. Kronologi og sammenhæng. I Forenklede Fælles Mål i historie: - en hånds-rækning [s. 27-42]. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Poulsen, J. A. [2017]. Elevgenerede læremidler i historieundervisningen. I P. Brunbech, K. Knudsen, & J. A. Poulsen [red.], Historie. Didaktik, dannelse og bevidsthed. Rapporter til det 29. Nordiske Historikermøde bd. 1 [1. udg., Bind 1]. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Wadum, A. L., & Trier-Knudsen, J. [2015]. Psychological effects of fantasy games on their players: a discourse-based look at the evidence. I B. Andrew, & F. Crocco [red.], The Role-Playing Society: Essays on the Popular Influence of Role-Playing Games [Bind [in press]]. McFarland & Company, Incorporated Publishers.

Wadum, A. L., Bro Wellnitz, K., & Aagaard, J. [2015]. Sex, violence and learning: assessing game effects. I S. Björk, & P. Lankoski [red.], Game research methods: an overview [s. 175-193]. ETC Press.

Wadum, A. L., & Roepstorff, A. [2015]. Mixed methods in games research: playing on strengths and countering weaknesses. I L. Petri, & B. Staffan [red.], Game research methods: An overview [s. 211-291]. ETC Press.

Wadum, A. L., & Poulsen, J. A. [2017]. Tænk, hvis Stauning var gået i krig mod Hitler: kontrafaktiske historiespil som dobbelt stillads for læring. I Hvad er scenariedidaktik? [1. udg., Bind 1, s. 194]. [Didaktiske studier]. Gylding: Aalborg Universitetsforlag.

Artikler og lærervejledninger

Bjerre, L. I. [2015]. Børn og arkæologi: - hvordan kan arkæologi målrettes og formidles til folkeskolens historiefag? Arkæologisk Forum, [32].

Brunbech, P. J. Y. [2015]. Historien på TV: Nationalromantik, historisk korrekthed og 1864. TEMP - tidsskrift for historie, [10], 155-174.

Brunbech, P. [2014]. Size, Targets and Purpose: An Analysis of Danish Aid Policy and the Emerging International Spending Targets 1945-70. Danish Foreign Policy Yearbook, 140-173.

Brunbech, P. J. Y. [2017]. Iscenesat historie – Historien om Danmarks dramatisering af historie. Noter fra Historielærforeningen for Gymnasiet og HF, 215, 17-24.

Hyllested, T. E. [2014]. Lærervejledning til materialet: Hvad skal vi med skolen? HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Hyllested, T. E., & Larsen, D. G. [2014]. Tværfagligt og institutionelt partnerskab. MID Magasin, 31[2], 27-30.

Knudsen, H. E. [2015]. Hvad er historiedidaktik? Noter fra Historielærforeningen for Gymnasiet og HF.

Knudsen, H. E. [2015]. Historiefagets genstandsområde er ikke fortid. Foreningen af historielærere ved handelsgymnasiet FHH.

Larsen, L. K. [2016]. Vilde Vidunderlige Vikinger: Beretningen om et vikingeforløb i daginstitutionen Grangård i Jelling. PiO-nær, Februar 2016[14], 14-17.

Larsen, L. K. [2016]. Spændingsfeltet mellem den gode oplevelse og den vigtige læring: Kaare i praktik på Give-Egnens Museum. PiO-nær, Februar 2016[14], 22-23.

Larsen, L. K., & Christensen, M. N. [2016]. Pædagogstuderende udvikler matematiklege til Jellingmonumenterne. PiO-nær, September 2016[14], 8-9.

Olesen, M. B., & Brunbech, P. [2016]. Mere historie og kulturarv? Journalen Lokal- og Kulturhistorisk tidsskrift, 2016[1], 13-20. [2].

Peters, R. L. A. [2017]. Lærervejledning: Da Danmark var en slavenation. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Petersen, N. [2015]. Lærervejledning 1915 – grundlovsgenerator. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Petersen, N. [2015]. Hvem skal bestemme? Lærervejledning. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Petersen, N. [2015]. Lærervejledning – Nutidsgrundlovsgenerator. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Petersen, N. [2014]. Om billedquizzet: Lærervejledning. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Petersen, N. [2015]. Den Sønderjyske Historiekanon: Lærervejledning til grundskolen. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Petersen, N. [2015]. Den Sønderjyske Historiekanon: Lærervejledning til ungdomsuddannelserne. HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Bibliografi 2014-2017 (fortsat)

- Petersen, N. [2016]. Vellykket opstartskonference i Historiedidaktisk Netværk. Noter fra Historielærereforeningen for Gymnasiet og HF, juni 2016[209], 50-52.
- Poulsen, J. A. [2016]. Historie i grundskolen, ungdomsuddannelserne og læreruddannelsen - hvordan står det til med sammenhænge og progression? Noter fra Historielærereforeningen for Gymnasiet og HF, [209], 9-14.
- Poulsen, J. A. [2016]. Er fortællingen relevant i historie. Friskolebladet, [10], 20-26.
- Poulsen, J. A. [2016]. Slaveriet og de Vestindiske øer som problemorienteret forløb? Historie & samfundsfag, 2016/4, 11-14.
- Poulsen, J. A. [2017]. Lærervejledning til i-Pad-spil Sigurds Danmarkshistorie. HistorieLab - Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.
- Thorhauge, S. [2015]. Interface-læring - når to læringsmiljøer griber ind i hinanden: Interface learning: meshing communities of learning practice. MID Magasin, [33], 86-92.
- Thorhauge, S. [2016]. AKSOM - ny forskning i partnerskabsmodeller. Danske Museer, 29[3], 33-35.
- Wadum, A. L., & Brunbech, P. J. Y. [2015]. Dilemmaspletet 9. april 1940 - kontrafaktisk historie og eksperimenter i Staunings sted. Noter fra Historielærereforeningen for Gymnasiet og HF, [204], 52-55.
- Wadum, A. L., Kock Pedersen, M., & Sherson, J. [2015]. Play or science? a study of learning and framing in crowdscience games. Well Played.
- Wadum, A. L. [2015]. Shallow gamification: psychological effects of framing an activity as a game. Games and Culture, 10[3], 249-268. DOI: 10.1177/1555412014559978
- Artikler i RADAR - Historiedidaktisk Tidsskrift**
- Brunbech, P. J.Y. [2014]. Film fortid historie og 1864
- Brunbech, P. J.Y. [2014]. Tv-serien 1864, historiebrug og Boredals nationalisme
- Brunbech, P. J.Y. [2014]. Kan man lære historie af en TV-julekalender?
- Brunbech, P. J.Y. [2015]. DR og Boredal har ændret vores syn på 1864
- Brunbech, P. J.Y. [2015]. Fortid, film og historie - Historie på skærmen I
- Brunbech, P. J.Y. [2015]. Danskerne og 9. april
- Brunbech, P. J.Y. [2016]. På 50 år er julekalenderen blevet et sindsbillede på den moderne familieJul
- Brunbech, P. J.Y. [2016]. Historien på skærmen II
- Ebbensgaard, A. B. [2016]. Historier i livets tjeneste - en appel fra Friedrich Nietzsche
- Ebbensgaard, A. B. [2016]. Fortid i vor tid. Anakronisme som vilkår og metode
- Ebbensgaard, A. B. [2016]. Farlig og forførende fortid eller oplysende og fascinerende historie
- Ebbensgaard, A. B. [2016]. Design din elevsamtale så der opstår historisk læring
- Hyllested, T. [2015]. Den åbne skoles rammer, didaktik, pædagogik
- Jakobsen, I. S. & Olesen, M. B. [2016]. Først skal man få øje på hinanden - nye læringsrum gennem samarbejde
- Knudsen, H. E. [2015]. Historie er et redegørelsesfag
- Knudsen, H. E. [2016]. Fortid contra historie
- Knudsen, H. E. [2016]. Læreplaner er mest for nyuddannede
- Knudsen, H. E. [2016]. I historie lærer vi om fortiden
- Knudsen, H. E. [2017]. Samarbejde og faglig progression i historie-faget mellem grundskole og gymnasium
- Olesen, M. B. & Brunbech, P. J.Y. [2017]. Lærerstudentens møde med omverdenen
- Ottesen, H. & Hyllested, T. [2015]. Nærmiljøet som læringsrum i historie- og kulturfag
- Peters, R. A. [2017]. Konspirationsteorier i historieundervisningen
- Petersen, N. [2015]. Lad dine elever skabe historie
- Petersen, N. [2016]. History Makers - elever skaber historiske monumenter
- Poulsen, J. A. [2014]. Hvad kan IT gøre ved historie?
- Poulsen, J. A. [2014]. Historiebrug
- Poulsen, J. A. & Brunbech, P. J.Y. [2015]. Historie - et forsmået skolefag
- Poulsen, J. A. [2015]. Hvad pokker er historiske scenarier?
- Poulsen, J. A. [2015]. Forenkede fællesmål = mere styring?
- Poulsen, J. A. [2015]. Historisk bevidsthed, tænkning og kompetencer
- Poulsen, J. A. [2015]. Hvorfor dette indhold i historieundervisningen?
- Poulsen, J. A. & Brunbech, P. J.Y. [2016]. Hvad er der sket med kanonen?
- Poulsen, J. A. [2016]. Har læreplanen stadig minimal betydning?
- Poulsen, J. A. [2016]. Selvalgte problemstillinger og kildebank
- Poulsen, J. A. [2017]. Ømtålelige emner i historieundervisningen
- Steenen, S. C. [2017]. Når skoler og museer rigtigt arbejder sammen
- Thorhauge, S. [2017]. Hvad sagde Rikke? - om elevernes læring i GYMuSKO pilotprojektet

Følg med på www.historielab.dk

Bliv inspireret af vores korte faglige videoer på YouTube

Mød os på Facebook

